

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах рукопису

Патлатой Олександр Євгенович

УДК 330.111.4:001

**ЗМІСТ І ФОРМИ НАУКОВОЇ ПРАЦІ В СУЧАСНІЙ РИНКОВІЙ
ЕКОНОМІЦІ**

Спеціальність: 08.00.01. - Економічна теорія та історія економічної
думки

Дисертація

на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Науковий керівник:

Зверяков Михайло Іванович

д.е.н., професор,

член-кореспондент НАН України,

заслужений діяч науки і техніки України

Одеса – 2015

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. НАУКОВА ПРАЦЯ В СИСТЕМІ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	14
1.1. Загальний і специфічний зміст категорії «наукова праця».....	14
1.2. Сутнісні та перетворені форми наукової праці та її продукту в структурі соціально-економічних відносин.....	47
1.3. Ірраціональні форми продукту наукової праці.....	68
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	83
РОЗДІЛ 2. ФОРМИ ПРОЯВУ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	87
2.1. Особливості прояву економічних відносин у сфері науки.....	87
2.2. Організаційно-економічні форми виробництва та розповсюдження інновацій у сучасній економіці.....	100
2.3. Інституціональні аспекти економічних відносин у сфері науки.....	115
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	139
РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК ФОРМ НАУКОВОЇ ПРАЦІ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	142
3.1. Розвиток науково-інноваційних процесів у світовій економіці.....	142
3.2. Особливості становлення національних інноваційних систем у країнах, що розвиваються, і країнах з трансформаційною економікою.....	171
3.3. Розвиток форм наукової праці в трансформаційній економіці України.....	186

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	197
ВИСНОВКИ.....	200
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	204
ДОДАТКИ.....	218

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

НТП	-науково-технічний прогрес
ВВП	- валовий внутрішній продукт
НДДКР	- науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи
ДКР	- дослідно-конструкторські роботи
ПКР	- проектно-конструкторські роботи
ПКС	- паритет купівельної спроможності
ЄС	- Європейський Союз
ОЕСР	- Організація економічного співробітництва та розвитку
НІС	- національна інноваційна система
ФРН	- Федеративна Республіка Німеччина
ВБ	- Велика Британія
Р. Корея	- Республіка Корея
РФ	- Російська Федерація

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасній ринковій економіці наукова праця займає вагомe місце. Можливості для довгострокового економічного зростання все більшою мірою визначаються успішністю застосування досягнень науки у виробництві, внаслідок чого вона перетворюється в головну продуктивну силу. У зв'язку з цим досить динамічно зростає питома вага зайнятих у сфері досліджень і розробок, абсолютний обсяг витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) і їх частка у ВВП. Дані тенденції помітні як в економічно розвинених державах, так і в ряді країн, що розвиваються.

Внаслідок зростання важливості науки як чинника виробництва, виникає й розвинений ринок цього фактора. Науковий продукт як результат наукової праці має низку специфічних властивостей, які відрізняють цей продукт від традиційних благ, що ускладнює його дослідження з позицій традиційних теоретико-економічних підходів. Утім, інтерпретація науки та наукової праці в системі категорій економічної теорії є надзвичайно важливою для розуміння сучасних соціально-економічних відносин.

Актуальність теми підсилюється й тим фактом, що на сьогоднішній день світова економіка так і не змогла досягти темпів зростання, які передували глобальній економічній кризі, що може свідчити про те, що становлення матеріальної основи для наступного економічного розвитку триває, і в цьому процесі особливе місце належить науковій діяльності. В умовах поглиблення інтеграції України в глобальний економічний простір виникає також питання про місце нашої країни в технічному способі виробництва, який формується сьогодні. У цьому контексті дуже важливо враховувати досвід реалізації інституціональних форм державної підтримки наукової праці як високорозвиненими, так і «новими індустріальними» країнами.

Серед зарубіжних економістів, які здійснили істотний внесок у дослідження наукової праці з позицій економічної теорії, а також у теорію інновацій, слід зазначити У. Баумоля, Д. Белла, П. Дракера, Ф. Енгельса, Г. Іцковича, К. Маркса, Р.Р. Нельсона, Д. Норта, Дж. Стігліца, Дж. Р. Уайбла, С. Дж. Уінтера, Ф. Хайека, Й. Шумпетера. Окремо слід виділити групу зарубіжних дослідників, що вивчають економічний вимір патентних відносин: В. Лендс, Л. Лессіг, Р. Познер.

Проблеми наукової праці як особливої сфери суспільного виробництва досліджувалися в літературі радянського періоду О.І. Анчишкіним, А.З. Алейником, В.А. Грималюком, П.М. Завліним, А.К. Покританом, Є.Я. Режабеком, Б.І. Ткаченком, О.І. Щербаковим, М.А. Юделевичем, а також розробляються сучасними російськими економістами: О.В. Бузгаліним, А.О. Билінською, М.Ю. Вараввою, В.Л. Іноземцевим, Г.Б. Клейнером, В.О. Красильщиковим, А.І. Колгановим, В.А. Макаровим, Ю.В. Яковцем. Серед українських учених, що розглядають науку як важливий фактор інноваційного розвитку національної економіки слід виділити Т.І. Артёмову, Ю.М. Бажала, В.М. Гейця, А.В. Грималюка, А.А. Гриценка, Ю.К. Зайцева, М.І. Зверякова, М.А. Кузнецову, Ю.І. Пилипенка.

Деякі з перерахованих дослідників обґрунтовано зазначають, що логіка капіталістичного виробництва, найважливішою метою якого виступає досягнення найвищої норми й маси прибутку, в багатьох випадках вступає в протиріччя із критеріями результативності наукової діяльності як такої. При цьому важливим є розкриття сутнісних моментів соціально-економічних відносин у сфері науки, що приховані за їхньою поверхнею, яка zarazом втілюється в різноманітні інституціональні форми. Перетворені й ірраціональні форми, що виникають у рамках економічних відносин у сфері наукової діяльності, у політико-економічних працях нерідко розглядається як щось протиприродне, хибне, невластиве для даної сфери. Незважаючи на певну правдивість цих визначень, не можна не помічати, що вони

характеризують лише одну окрему рису досліджуваного явища. Водночас не менш важливою властивістю перетворених форм, яка відносно рідко привертає увагу сучасних дослідників, є те, що ці форми виступають як стихійний результат розв'язання об'єктивних суперечностей. Однак межі саморуху перетворених форм у сфері наукової праці в окремих випадках доволі вузькі та потребують свідомого регулювання з метою максимального врахування суспільних інтересів. Теоретична значимість указаних проблем обумовила вибір теми дисертаційного дослідження, її мету і завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень кафедри загальної економічної теорії Одеського національного економічного університету в рамках тем: «Теоретичні та методологічні основи дослідження економічних відносин в Україні в умовах інтеграції в глобальний процес розвитку» (ДР 0107U012781), яка виконувалася в рамках тематичного плану науково-дослідних робіт університету на 2008-2012 рр, а також «Дослідження змісту і форм розвитку економічних відносин у національній економіці на прикладі України» (ДР 0113U000654), яка реалізується в період 2013-2017 рр. У межах даних наукових тем проведений аналіз особливостей національної інноваційної системи України, напрямів та перспектив її розвитку.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є вивчення змісту й економічних форм руху наукової праці та її продукту в сучасній ринковій економіці та визначення меж цього стихійного процесу, які обумовлюють об'єктивну необхідність активної наукової політики держави. Реалізація мети дослідження вимагає формулювання та вирішення таких завдань:

- розкрити загальний зміст наукової праці як елемента духовного виробництва та її специфічний зміст у системі економічних відносин;
- виявити сутнісні форми наукової праці та її продукту в структурі економічних відносин;

- розкрити ірраціональні форми продукту наукової праці;
- розглянути організаційно-економічні форми виробництва й поширення інновацій у сучасній економіці як форми прояву соціально-економічних відносин у сфері наукової праці;
- дослідити інституціональні форми відносин щодо продуктів наукової праці в тісному взаємозв'язку з сутнісними формами даних відносин;
- класифікувати інституціональні форми державної підтримки наукової праці залежно від ступеня руху наукової праці та її всезагального характеру;
- проаналізувати розвиток сучасних науково-інноваційних процесів у світовій економіці й оцінити економічну результативність наукової праці, яка визначається успішністю взаємодії всезагальної і сумісної праці;
- розкрити економічні особливості наукової сфери в трансформаційних економіках і країнах, що розвиваються, та сформулювати можливі напрями сприяння розвитку форм наукової праці в Україні.

Об'єктом дослідження є система соціально-економічних відносин у сфері наукової праці в сучасній ринковій економіці.

Предметом дослідження виступають закономірності становлення та розвитку форм наукової праці і її продукту в системі економічних відносин.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у дисертації використані як загальнонаукові методи, так і спеціальні методи економічного пізнання. Методологічний каркас дослідження утворює діалектичний метод, який реалізований передусім через сходження від абстрактного до конкретного (даний спосіб руху теоретичної думки визначає як загальну побудову роботи, так і структуру кожного з її розділів); задля дослідження процесу становлення науки як продуктивної сили був використаний генетичний підхід, при аналізі розвитку форм наукової праці у світовій економіці – діалектичний принцип єдності історичного та логічного, при дослідженні змісту економічних відносин у сфері наукової праці застосована політико-економічна методологія, при вивченні форм прояву економічних відносин у сфері науки – інституціональний підхід. Крім того, були

використані: економіко-статистичні методи для аналізу динаміки та тенденцій показників наукової сфери в Україні та світі; компаративний метод – при дослідженні національних інноваційних систем (НІС) економічно розвинених країн та країн, що розвиваються; позитивний та нормативний підходи – при вивченні форм державної підтримки наукової праці.

Інформаційну базу дослідження склали наукові публікації зарубіжних і вітчизняних авторів, нормативно-правові акти України, статистичні дані й огляди міжнародних організацій (Організації економічного співробітництва та розвитку, Світового банку, Європейської комісії) і Державної служби статистики України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні нових теоретичних і методологічних підходів до вивчення змісту і форм наукової праці в сучасній ринковій економіці. Основні результати дисертаційного дослідження, що визначають його наукову новизну, полягають у такому:

вперше:

– через систему субординованих економічних категорій розкрито сутність ціни продукту наукової праці як ірраціональної економічної форми, яка, з точки зору класичної економічної теорії, не має під собою субстанціональної основи у вигляді суспільно необхідних витрат праці; з позицій сукупності неокласичних підходів до ціноутворення, продукт наукової праці не відповідає основним передумовам до моделювання попиту на економічне благо, а ціна наукового продукту, що характеризується потенційно високою новизною, дисконтується високим рівнем ризику невдачі його продуктивного використання;

удосконалено:

– розуміння ірраціонального як необхідної ланки економічної системи, що заповнює відсутні елементи суспільних відносин, об'єктивна необхідність існування яких обумовлена поширенням капіталістичних відносин на генетично невласиві для них сфери. Ірраціональні економічні форми

розглянуто, на відміну від існуючих підходів, як спосіб стихійного вирішення та подальшого розвитку об'єктивних суперечностей, іманентних науковій праці в умовах ринку;

– трактування категорії «наукова рента» як системи відносин трьох суб'єктів – власника наукового знання, капіталіста-новатора та найманого робітника, як у сфері творчої, так і в галузі репродуктивної праці. Обґрунтовано розмежування між категоріями наукової ренти та квазіренти як ірраціональної та перетвореної форми відповідно, на відміну від існуючих підходів щодо їх ототожнення;

– застосування концепції відчуження до сфери наукової праці. Доведено, що таке відчуження безпосередньо проявляється в суб'єктивних формах, однак його причиною є об'єктивний процес поглиблення суспільного поділу праці; розглянуто форми прояву відчуження в рамках організаційно-економічних і інституціонально-правових форм відносин у галузі науки та позначені напрями їх подолання в сучасній економіці. На відміну від існуючих, такий підхід на різних рівнях теоретичного абстрагування синтезує принципи класичної політичної економії та надбання нової інституціональної економічної теорії;

– дослідження інновації як форми, у якій проявляється рух суперечностей, іманентних специфічному змісту наукової праці в умовах ринкової економіки, яке, на відміну від наявних уявлень, ґрунтується на урахуванні не лише формальних, але й змістовних аспектів соціально-економічних відносин;

дістало подальшого розвитку:

– розкриття всезагального характеру наукової праці. Виявлено його зв'язок із творчим змістом наукової праці та її місцем у системі духовного виробництва, окреслено форми руху наукової праці та її продукту: від всезагальної до сумісної (спільної) і від творчої до репродуктивної праці;

– трактування результатів наукової праці як суспільного блага та, на відміну від існуючих підходів, установлення зв'язку між ступенем

суспільності наукового блага і характером праці, що його створила: результатом всезагальної праці у сфері науки, як правило, є чисте суспільне благо, праці, яка характеризується лише окремими рисами всезагальності, – змішане суспільне благо, сумісної праці, яка виробляє новий або удосконалений продукт, – приватне благо;

– концепція, що відокремлює науковий сектор як окремий підрозділ суспільного виробництва, у рамках якої уточнено критерії включення його продукту в сукупний суспільний продукт за вартістю і в «натуральній» формі;

– зіставлення юридичної форми відносин у сфері науки з їхнім соціально-економічним змістом і виявлення, що такі форми можуть як сприяти, так і стримувати розвиток наукової праці в сучасній економіці;

– концепція національної інноваційної системи та можливості її застосування до сфери наукового виробництва в трансформаційній економіці України. У рамках даного підходу показано роль свідомо створюваних формальних інститутів підтримки наукової праці та стихійно виниклих форм прямої взаємодії між дослідниками та винахідниками, порівняно особливості НІС в економічно розвинених країнах і країнах, що розвиваються.

Практичне значення одержаних результатів полягає насамперед в акцентуванні ролі держави в контексті пом'якшення негативного впливу на розвиток науки та техніки ірраціональних форм, які об'єктивно властиві для економічних відносин у сфері наукової праці й у ряді випадків не знаходять адекватної форми саморуху. На основі цього розроблено ряд рекомендацій щодо форм державної підтримки наукової праці в Україні.

Пропозиції щодо регіональних форм підтримки наукової праці, а також необхідності застосування прямих інвестиційних методів підтримки наукоємного бізнесу, використані Департаментом економічного розвитку Одеської міської ради (довідка № 2177/1/01-41 від 13.08.2015 р.). Рекомендації стосовно ключових форм загальнонаціональної наукової політики є складовою наукових звітів Науково-дослідного економічного

інституту Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, які були в установленому порядку направлені в Міністерство економіки України, схвалені ним та використані в практичній роботі при підготовці проектів Законів України, Постанов Кабінету Міністрів, реалізації державної економічної політики (довідка № 01-12/117 від 2.09.2015 р.). Сформульовані автором можливі напрями державної політики, спрямовані на забезпечення реалізації вітчизняним венчурним капіталом своєї інноваційної функції, застосовані в діяльності Національної комісії з регулювання цінних паперів та фондового ринку (довідка № 07/01/25314/НК від 30.09.2015 р.).

Основні наукові та практичні результати дисертаційної роботи впроваджено в навчальний процес Одеського національного економічного університету при викладанні дисциплін «Політична економія», «Мікроекономіка», «Теоретичні проблеми інноваційної економіки» (довідка № 01-17/1712 від 18.09.2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням і являє собою особистий науковий доробок її автора. Наукові ідеї, підходи і рекомендації, які визначають наукову новизну і виносяться на захист, належать особисто авторові та відображають авторське бачення соціально-економічного змісту та форм наукової праці в сучасній ринковій економіці.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційної роботи були винесені на обговорення та отримали позитивну оцінку на наукових та науково-практичних конференціях: IV-й Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми конструкції та розвитку людських спільнот» (21-28 квітня 2011р., м. Лондон, м. Київ), Всеукраїнській науковій конференції студентів та аспірантів «Європейський союз: економіка і політика в глобальному і регіональному вимірах» (29 лютого 2012 р., м. Одеса), Першому Міжнародному політекономічному конгресі (16-17 квітня 2012 р., м. Москва), XXVI-й Міжнародній науково-практичній конференції «Теорія та практика в сучасній науці» (18-19 жовтня

2012 р., м. Горлівка), Міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційна теорія Йозефа Шумпетера: сучасне звучання економічних та управлінських ідей» (29-30 листопада 2012 р., м. Київ), Всеукраїнській науковій конференції студентів та аспірантів «Світові кризи: причини і наслідки» (28 лютого 2013 р., м. Одеса), IX-й Всеукраїнській конференції молодих учених «Гармонізація суспільства – новітній напрямок розвитку держави» (25 березня 2014 р., м. Одеса), Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасна економічна теорія та цивілізаційні чинники економічного розвитку» (15-16 травня 2014 р., м. Київ), VI Міжнародній науково-практичній конференції «Ринкові, державні та корпоративні структури в умовах глобальних трансформацій» (25-27 вересня 2014 р., м. Одеса), X всеукраїнській науково-практичній конференції «Покританівські читання» за темою «Актуальні проблеми розвитку економічної теорії в контексті глобальних викликів» (5 грудня 2014 р., м. Одеса).

Публікації. Основні теоретичні та практичні положення дисертаційного дослідження викладені в 14 наукових працях загальним обсягом 5,9 д.а., з них – 6 самостійних статей у наукових фахових виданнях (2 з яких входять до міжнародних наукометричних баз), 2 публікації в зарубіжних виданнях, розділ у колективній монографії.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертаційної роботи становить 245 сторінок комп'ютерного тексту. Основний зміст роботи складається з 203 сторінок, що містять 16 таблиць, 19 рисунків, список використаних джерел охоплює 173 найменування та відображений на 14 сторінках; 12 додатків подано на 28 сторінках.

ВИСНОВКИ

1. Наукова праця виступає всезагальною працею у сфері духовного виробництва, а також одним з видів творчої діяльності. Наукова праця є свідомою людською діяльністю, спрямованою на генерування, верифікацію/спростування, систематизацію й узагальнення наукових знань. Наукова діяльність характеризується не практичним, а теоретичним відношенням до природи, отже, її неможливо розкласти на «прості моменти» праці. Способи суспільного визнання творчої, зокрема всезагальної, і репродуктивної праці суттєво відрізняються. Витрати наукової праці, що генерує результати, які характеризуються високим ступенем новизни (відкриття, винаходи), не піддаються редукції до витрат інших видів простої та складної суспільної праці за допомогою ринку, тобто відсутні стихійні механізми, що зводять ці витрати до якої-небудь однорідності й порівнянності. При цьому як творча, так і репродуктивна праця, будучи протилежними за змістом, перебувають у тісному взаємозв'язку й діалектичній єдності як форми корисної суспільної діяльності.

2. По мірі свого руху в структурі економічних відносин, які у сфері науки здійснюються у вигляді трансферу технологій, наукова праця набуває вихідної (праця у сфері фундаментальної й прикладної науки, що створює чисте суспільне благо), перетвореної (науково-технічні дослідження, що виробляють знання, яке підлягає комерціалізації шляхом його продуктивного використання або безпосереднього продажу на ринку наукової інформації), а також форми відчуження, коли дослідник прагне більшою мірою не до генерування нових знань, а до збільшення власного добробуту. Кожному щаблю перетворення наукової праці відповідає і вартісна форма її продукту: вихідна – наукове знання як «споживна вартість» – продукт конкретної праці, перетворена – ціна наукомісткого інноваційного продукту, створеного в кооперації з сумісною працею, інноваційна квазірента; ірраціональна – ціна патентів і ліцензій, наукова рента; форма відчуження – приватнокапіталістична форма присвоєння результатів всезагальної праці.

У випадку, коли наукова праця була застосована в державному або приватному безприбутковому секторі та спочатку виходила з кориснісних (конкретно-наукових) аспектів її результатів, які лише надалі піддалися комерціалізації, йдеться про заповнюючу перетворену форму наукової праці. У цій ситуації сутнісна форма наукової праці існує не тільки ідеально, але й реально. Якщо ж наукова праця здійснювалася в рамках капіталу та мала безпосередньою метою зростання останнього за допомогою комерціалізації наукових результатів, у такому випадку перетворена форма наукової праці має заміщуючий характер.

3. Доведено, що ірраціональна природа ціни наукової інформації обумовлена її особливим статусом: з одного боку, наукове знання є продуктом людської праці, з іншого боку – витрати цієї праці приводять до створення в кожному акті такої діяльності принципово різних і по-своєму унікальних споживних вартостей, що перешкоджає прийняттю ними форми абстрактної праці. Дана теоретична постановка є найбільш абстрактною й вимагає уточнення за допомогою подальшого руху до конкретних форм наукової праці в сучасній ринковій економіці. По мірі віддалення від меж людського пізнання й наближення до модифікації вже верифікованого й випробуваного наукового знання (що на соціально-економічному рівні означає перехід від створення чистого суспільного блага за межами капіталу до комерційного освоєння наукової інформації), продукт наукової праці за своїми властивостями наближається до традиційного ринкового товару, однак стає тотожним йому лише на етапі переходу від освоєння до масового промислового виробництва нової або поліпшеної споживної вартості.

4. Інновація виступає в сучасній ринковій економіці як конкретна, специфічно капіталістична форма прояву і руху наукової праці та її продукту. Господарський механізм інноваційної економіки розкривається через 3 рівні: організації, формальні та неформальні правила. Організаційні форми наукової праці характеризуються великим різноманіттям, що пояснюється специфічністю такої діяльності, імовірнісним характером результатів наукової праці, рисами суспільного блага, більшою або меншою мірою

представленими в цих результатах. Науково-інноваційна сфера сучасної економіки в цілому прагне до усупільнення, яке, однак, суттєво відрізняється від традиційних форм концентрації й централізації виробництва та капіталу, поєднуючись на різних рівнях з децентралізацією й пануванням малих організаційно-економічних форм. Серед останніх важливу роль відіграє венчурний бізнес. При цьому венчурний капітал досить активний переважно на більш зрілих стадіях інноваційного процесу, коли ймовірність успішної комерціалізації наукових розробок зростає.

5. Інституціональні форми, що закріплюють права власності на продукти наукової праці, покликані забезпечити винахідникові або підприємцеві-новаторові одержання середнього прибутку й/або наукової ренти та квазіренти. Насправді специфіка цих юридичних норм не завжди повною мірою враховує змістовну сторону наукового знання як суспільного блага, що сприяє поглибленню форм відчуження у сфері наукової праці. Тривале існування таких правових інститутів пов'язане як із властивою їм інерційністю, так і зі свідомим лобізмом, у результаті чого результати НТП значною мірою монополізуються великими корпораціями. Паралельно з цим, поступово пробивають собі дорогу неформальні мережі наукової комунікації, які розвиваються переважно всередині локальних структур науково-технічної інтеграції і характеризуються присутністю суб'єкт-суб'єктних, багато в чому не опосередкованих ринком відносин між дослідниками.

6. Обґрунтовано, що в рамках сучасних національних інноваційних систем інституціональні форми підтримки наукової праці об'єктивно необхідні й можуть мати різноманітний характер, реалізуючись у трьох основних напрямках: фінансування й підтримка виробництва чистих суспільних благ; часткове фінансування, надання преференцій, розвиток підтримуючих інститутів для виробництва змішаних суспільних благ; сприяння впровадженню результатів всезагальної праці у сферу праці сумісної. Для циклічного розвитку науки й економіки в цілому характерна асинхронність, що також вимагає певної координуючої ролі з боку держави.

7. Тенденції останніх десятиліть в економічно розвинених країнах світу свідчать як про істотні кількісні (зростання витрат на НДДКР і зайнятих у науковому секторі), так і про якісні зрушення (посилення кооперації між бізнесом, дослідницьким сектором і університетами, а також державою) у сфері наукової праці. Темпи зростання витрат на НДДКР тісно пов'язані зі зростанням ВВП. Держави з високою наукоємністю ВВП займають значну частку у світовому високотехнологічному експорті, хоча сьогодні його структура змінюється за рахунок посилення позицій країн – імітаторів технологій. За всесвітньою економічною кризою в країнах ОЕСР послідувало зниження темпів приросту ВВП на душу населення й продуктивності праці. Це може вказувати на те, що сучасна наука «запізнюється» з базисною технологією, яка б забезпечила матеріальну основу для довгострокового економічного зростання.

8. На основі аналізу низки показників доведено, що в той час як «нові індустріальні країни» демонструють позитивну динаміку у сфері науки й інновацій, у трансформаційних пострадянських країнах відбувається протилежна тенденція. Досить високий рівень розвитку науки й освіти сполучається з невисокою інноваційною активністю промисловості. У результаті, елементи національної інноваційної системи відтворюються у звуженому вигляді. Подолання подібних негативних тенденцій вимагає застосування широкого спектра діючих у світовій практиці методів прямих і непрямих підтримки наукової праці. При цьому для кожної конкретної національної економіки не існує універсальної комбінації даних інструментів, а необхідний ступінь використання кожного з них може бути визначений тільки в процесі активної реалізації державної наукової політики. Серед податкових важелів державної підтримки наукової праці перспективною формою виступають пільги з оподаткування заробітної плати дослідників, запровадження яких могло б сприяти адекватному відтворенню робочої сили науковців у сфері прикладних досліджень і дослідно-конструкторських розробок і забезпеченню більш тісної кооперації між всезагальною та сумісною працею в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдулов А.Н. Парадигма современного научно-технического развития: Монография / А.Н. Авдулов, А.М. Кулькин. – М.: ИНИОН РАН. Центр науч.-информ. исслед. по науке, образованию и технологиям, 2011. – 304 с.
2. Алейник А.З. Наука в системе общественного воспроизводства: Вопросы методологии / А.З. Алейник. – Л.: Издательство Ленинградского университета, 1991. – 184 с.
3. Алексеев, А. Создание инновационной экономики: государство начинается? / А. Алексеев // Экономист. – 2015. – № 6. – С. 48-56
4. Андросчук Г.О. Національні інноваційні системи: еволюція, детермінанти результативності: монографія / Г.О. Андросчук, С.А. Давимука, Л.І. Федулова. – К.: Парлам. вид-во, 2015. – 512 с.
5. Анчишкин А.И. Наука, техника, экономика / А.И. Анчишкин. – 2-е изд. – М.: Экономика, 1989. – 383 с.
6. Аристотель. Метафизика / пер. А.В. Кубицкого. – М.: Государственное социально-экономическое издательство, 1934. – 348 с.
7. Артёмова Т.І. Чиста моральна наука: про самовиправдання "фундаментального" наукового знання в епоху глобальної модернізації / Т. І. Артёмова // Економічна теорія . – 2014 . – № 2 . – С. 5-20.
8. Бажал Ю.М. Роль великих підприємств у реалізації інноваційної моделі економічного розвитку країни : теорія і практика / Ю.М. Бажал. // Корпоративні структури в національній інноваційній системі України /за ред. Л.І. Федулової ; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. - К. : [б. в.], 2007. - С. 167-177
9. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку / В.Д. Базилевич, В.В. Ільїн. – К.: Знання, 2008. – 687 с.
10. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: підручник / В.Д. Базилевич. – К.: Знання, 2006. – 431с.
11. Батищев Г.С. Введение в диалектику творчества / Г.С. Батищев. – СПб: Изд-во РХГИ, 1997. — 464 с.

12. Баумоль У. Микротеория инновационного предпринимательства / У. Дж. Баумоль / Пер. с англ. // Экономическая социология. – 2013. – Т. 14, №3, май 2013. – С. 96-108
13. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл / Пер. с англ под ред. В.Л. Иноземцева. – М.: Academia, 1999. – 956 с.
14. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть / Ж. Бодрийяр / Пер. с англ. С. Н. Зенкина. – М.: «Добросвет», 2000 – 390 с.
15. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV – XVIII ст. Том 3: Час світу / Ф. Бродель / Пер. з фр. Григорій Філіпчук. – К. Основи, 1998. – 631 с.
16. Бузгалин А.В. Открытость политэкономии и империализм mainstream'а: еconomics как прошлое / А.В. Бузгалин, А.И. Колганов // Горизонты экономики. – 2012. – №2. С. 3-22
17. Бузгалин А.В. Пределы капитала. Методология и онтология. Реактуализация классической философии и политической экономии / А.В. Бузгалин, А.И. Колганов. – М.: Интернет-институт «Социализм – XXI», Библиотека журнала «Альтернативы», 2009. - 692 с.
18. Былинская А.А. Научный труд в современной экономической системе: диссертация ... кандидата экономических наук / А.А. Былинская. – Нижний Новгород, 2006. – 188 с.
19. Вазюлин В.А. Логика «Капитала» / В.А. Вазюлин. – М.: Современный гуманитарный университет, 2002. – 390 с.
20. Валле В. Спадок Джеймса I та королеви Анни: охорона інтелектуальної власності у часі й просторі / В. Валле. – К.: Дух і літера, 2010. – 216 с.
21. Варавва М.Ю. Развитие научного знания как ресурса современной экономики: диссертация ... кандидата экономических наук / М.Ю. Варавва – Оренбург: ОГАУ, 2008. – 215 с.
22. Вернадский В.И. Труды по всеобщей истории науки / В.И. Вернадский. – М.: Наука, 1988. – 336 с.
23. Водопьянова Е.В. Другая наука: заказ инновационного общества / Е.В. Водопьянова // Свободная мысль. – 2007. – №4. – С. 126-139

24. Гайдуцкий А. Бизнес-ангелы Украины: кто они? / А. Гайдуцкий / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://forbes.ua/opinions/1394482-biznes-angely-ukrainy-kto-oni>
25. Гегель Г. Наука логики / Г. Гегель. – М.: Мысль, 1970. Т. 1. – 502 с.
26. Гегель. Энциклопедия философских наук. Т. 3. Философия духа / Г. Гегель. – М.: «Мысль», 1977. – 472 с.
27. Геєць В.М. Інституціональна обумовленість інноваційних процесів у промисловому розвитку України / В.М. Геєць // Економіка України. – 2014. – №12 (637). – С. 4-19
28. Глинчикова А.Г. Может ли быть товаром интеллектуал и продукт его труда? / А.Г. Глинчикова // Вопросы философии. — 1997. — № 3. — С. 3-15
29. Гохберг Л.М. Научная политика: глобальный контекст и российская практика / Л.М. Гохберг, С.А. Заиченко, Г.А. Китова, Т.Е. Кузнецова. – М.: НИУ ВШЭ, 2011. – 308 с.
30. Григорьев А.А. Экономическая эффективность послевоенных технических средств производства / А.Д. Григорьев, ИМЭМО РАН. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2006. – 207 с.
31. Грималюк А.В. Сверхпредпринимательство / А.В. Грималюк. – К.: Аврио, 2007. – 548 с.
32. Грималюк В.А. Непосредственно обобществлённый труд / В.А. Грималюк. – М.: Мысль, 1985. – 112 с.
33. Гриценко А.А. Совместно-разделенные отношения: институты - государство – власть / А.А. Гриценко // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. Випуск 40-2 - Донецьк, ДонНТУ, 2011. – С. 68-74
34. Гэлбрейт Дж.К. Экономика невинного обмана: правда нашего времени / Дж. К. Гэлбрейт / пер. с англ. – М.: Издательство «Европа», 2009. – 88 с.
35. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
36. Дракер П. Посткапиталистическое общество / П. Дракер / пер. с англ. // Новая постиндустриальная волна на Западе. – М., 1999. – С. 70-100
37. Духовное производство. Социально-философский аспект проблемы духовной деятельности / отв. ред. В.И. Толстых. – М.: Наука, 1981. – 353 с.

38. Дынкин.А.А. Инновационная экономика. Монография. - 2-е изд. / А.А. Дынкин, Н.И. Иванова. – М.: Наука, 2004. - 352 с.
39. Жданова Л.Л. Відтворення і нагромадження капіталу: теорія, методологія, економічна політика: монографія / Л.Л.Жданова. – Одеса: Астропринт, 2014. – 296 с.
40. Жижек С. 13 опытов о Ленине / С. Жижек / пер. с англ. – М.: «Ад Маргинем», 2003. – 256 с.
41. Завлин П.Н. Труд в сфере науки. 2-е изд., перераб. и доп. / П.Н, Завлин, А.И, Щербаков, М.А. Юделевич. – М.: Экономика, 1973. – 296 с.
42. Задорожный Г.В. Глобализирующееся знание хозяйство: проблемы ренты и квазиренты / Г. В. Задорожный, А. В. Кацуба. - Харьков: Точка, 2013. - 232 с.
43. Зайцев Ю. К., Москаленко О.М. Трансформація форм, функцій, результатів праці в інформаційній економіці та її соціально-економічні наслідки / Ю. К. Зайцев, О. М. Москаленко // Соціально-трудові відносини: теорія та практика: зб. наук. праць. - К. : КНЕУ, 2015. - № 1(9). - С. 53- 60
44. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/143-16>
45. Зверяков М.И. Проблемы теории переходной экономики / М.И. Зверяков. – Одесса: «Пальмира», 2007. – 178 с.
46. Зверяков М.І. Інноваційний розвиток в умовах трансформації та кризи економіки / М.І. Зверяков // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. – 2009, №37. – С. 333-338
47. Иванов Н.П. Социальный контекст инновационного развития / Н.П. Иванов // Мировая экономика и международные отношения, №5, 2013. – С. 17-30
48. Ильенков Э.В. Гегель и «отчуждение» / Э.В. Ильенков. Философия и культура – М.: «Политиздат», 1991. - С. 141-152
49. Инновационное развитие: экономика, интеллектуальные ресурсы и управление знаниями / Под. ред. Б.З. Мильнера. – И.: ИНФРА-М, 2013. – 624 с.
50. Инновационный путь развития для новой России / под ред. Горегляда. – М.: Наука, 2005. – 343 с.

51. Иноземцев В.Л. За десять лет: к концепции постэкономического развития / В.Л. Иноземцев. — М.: Academia, 1998. — 528 с.
52. Иноземцев В.Л. Современное постиндустриальное общество: природа, противоречия, перспективы: Учеб. пособие для студентов экон. направлений и специальностей / В. Л. Иноземцев. — М.: Логос, 2000. — 302 с.
53. Институциональный анализ интеллектуальной собственности: учебное пособие / А.Н. Елисеев, И.Е. Шульга. — М.: Инфра-М, 2005. — 192 с.
54. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін.; НАН України. — К., 2015. — 336 с.
55. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс / Пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. — М.: ГУ ВШЭ, 2000. — 608 с.
56. Кембриджская экономическая история Европы Нового и Новейшего времени. Т. 1. 1700-1870 / пер. с англ. Ю. Каптуревского под ред. Т. Дробышевской. — М.: Изд-во Института Гайдара, 2014. — 464 с.
57. Ковальова О.М. Венчурне фінансування на засадах державно-приватного партнерства: дисертація... кандидата економічних наук / О.М. Ковальова. — Одеса: ОНЕУ, 2015. — 263 с.
58. Колтунов В.М. Глобализация экономики: вопросы теории и методологии / В.М. Колтунов, К.В. Мальцев. — Н. Новгород: изд-во ВВАГС, 2004. — 108 с.
59. Корсани А. Капитализм, биотехнонаука и неолиберализм / А. Корсани // Горц А. Нематериальное. Знание, стоимость и капитал (социальная теория). — М.: Издательский дом ГУ ВШЭ, 2010. — С 162-192
60. Коуз Р. Фирма, рынок и право / Р. Коуз / Пер. с англ. — М.: Новое издательство, 2007. — 224 с.
61. Кохно П. Трансфер технологий: понятия и модели / П. Кохно, А. Кохно // Общество и экономика, № 10, 2013. — С. 96-111
62. Красильщиков В.А. Вдогонку за прошедшим веком: Развитие России в XX веке с точки зрения мировых модернизаций / В.А. Красильщиков. М.: Росспэн, 1998. — 264 с.

63. Кузнецова М.А. Еволюція теорії ціни від класичної до сучасної: дисертація ... кандидата економічних наук / М.А. Кузнецова. – Одеса: ОДЕУ, 2005. – 184 с.
64. Кузьмін О. Є. Венчурний бізнес: Навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, І. В. Литвин. — К. : Знання, 2012. — 350 с.
65. Кун Т. Структура научных революций / Т. Кун / пер. с англ. – М.: «АСТ», 2003. — 605 с.
66. Лангштейн М.С. Иррациональные и превращенные формы экономических отношений / М.С. Лангштейн / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://marklangstein.com/?/raboty/nauk/nauk-teor/>
67. Лангштейн М.С. Превращённые формы в политической экономии: вопросы методологии / М.С. Лангштейн / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://marklangstein.com/?/raboty/nauk/nauk-teor/>
68. Лебеда Т.Б. Вплив освіти на економічну динаміку в Україні / Т. Б. Лебеда // Економіка і прогнозування. - 2014. - № 4. - С. 110-121
69. Лист Ф. Национальная система политической экономии / Ф Лист / пер. с нем. – М.: «Европа», 2005. – 452 с.
70. Макаревич Е.А. Рента и рентные отношения в сфере науки и инноваций: диссертация ... кандидата экономических наук / Е.А. Макаревич.- СПб.: СПбГУЭФ, 2010.- 167 с.
71. Макаров В.Л. Микроэкономика знаний / В.Л. Макаров, Г.Б. Клейнер. – М.: Экономика, 2007. - 208 с.
72. Мамардашвили М.К. Формы и содержание мышления / М.К. Мамардашвили. СПб.: Азбука: Азбука- Аттикус, 2011. – 288 с.
73. Маркс К. Вынужденная эмиграция... / К. Маркс / К. Маркс / К. Маркс, Ф. Энгельс. Сочинения (2-е изд.). – М.: Издательство политической литературы. 1957. – Т. 8. – С. 565-571
74. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии. Т. 1 / К. Маркс / К. Маркс, Ф. Энгельс. Сочинения (2-е изд.). – М.: Издательство политической литературы. 1961. – Т. 23. – 908 с.
75. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии. Т. 3 / К. Маркс / К. Маркс, Ф. Энгельс. Сочинения (2-е изд.). – М.: Издательство политической литературы. 1962. – Т. 25, ч. 2. – 552 с.

76. Маркс К. Немецкая идеология / К. Маркс, Ф. Энгельс. Сочинения (2-е изд.). – М.: Издательство политической литературы. 1955. – Т. 3. – С. 7-544
77. Маркс К. Экономическая рукопись 1861-1863 годов. Ч. 1 / К. Маркс / К. Маркс, Ф. Энгельс. Сочинения (2-е изд.). – М.: Издательство политической литературы. 1973. – Т. 47. – 660 с.
78. Маркс К. Экономическая рукопись 1861-1863 годов. Ч. 2 / К. Маркс / К. Маркс, Ф. Энгельс. Сочинения (2-е изд.). – М.: Издательство политической литературы. 1980. – Т. 48. – 684 с.
79. Маркс К. Экономическо-философские рукописи 1844 года / К. Маркс / К. Маркс, Ф. Энгельс. Сочинения (2-е изд.). – М.: Издательство политической литературы. 1974. – Т. 42. – С. 41-174
80. Маркузе Г. Эрос и цивилизация. Одномерный человек / Г. Маркузе / Пер. с англ. А.А. Юдин. – М.: «АСТ», М., 2003. – 528 с.
81. Маршалл А. Основы экономической науки / А.Маршалл / пер. с англ. – М.: Эксмо, 2008. – 832 с.
82. Мельник Л.Г. Информационная экономика / Л.Г. Мельник. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2003. – 288 с.
83. Миндели Л. Фундаментальная наука и экономический рост на основе инновационного развития / Л. Миндели, С. Черных // Общество и экономика. – 2014 – №9. – С. 66-79
84. Мокир Дж. Дары Афины. Исторические истоки экономики знаний / Дж. Мокир / Пер. с англ. Н. Эдельмана; под ред. М. Ивановой. — М.: Изд-во Института Гайдара, 2012. — 408 с.
85. Мотрошилова Н.В. Наука и учёные в условиях современно капитализма / Н.В. Мотрошилова. – М.: Наука, 1976. – 256 с.
86. Налоговое стимулирование инновационных процессов / Отв. ред. – Н.И. Иванова. – М.: ИМЭМО РАН, 2009. – 160 с.
87. Нарский И. С. Отчуждение и труд: по страницам произведений К. Маркса / И.С. Нарский. – М., 1983. – 142 с.
88. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. Стастичний збірник / відп. за вип.. Кармазіна О.О. – К., 2014. – 314 с.
89. Національна інноваційна система України: проблеми і принципи побудови / І.П. Макаренко, П.М. Копка, О.Г. Рогожин, В.П. Кузьменко / за

- наук. ред. І.П. Макаренка. – К.: Інститут проблем національної безпеки, 2007. – 502 с.
90. Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації / Упор. Г.О. Андрощук, М.М. Шевченко. – К.: Парламентське видво, 2007. – 304 с.
91. Нельсон Р.Р., Уинтер С.Дж. Эволюционная теория экономических изменений / пер. с англ. М.Я. Каждана / Р.Р. Нельсон, С.Дж. Уинтер. – М.: Дело, 2002. – 536 с.
92. Норт Д. Институції, інституційна зміна та функціонування економіки / Д. Норт / Пер. з англ. І. Дзюб. – К.: Основи, 2000 – 198 с.
93. Опалёва О.И. Некоторые аспекты государственной научно-технической политики / О.И. Опалёва / Организационные структуры «экономики знаний»: Сб. науч. тр. – М.: РАН. ИНИОН, 2010. – С. 74-84
94. Орехов А.М. Интеллектуальная собственность: Опыт социально-философского и социально-теоретического исследования. Изд. 2, испр / А.М. Орехов. - М.: УРСС, 2009. – 224 с.
95. Патлатой А.Е. Институционально-правовая форма экономических отношений в сфере производства научной информации / А.Е. Патлатой // Економічний простір: збірник наукових праць. - №87. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2014. – С. 100-110
96. Патлатой А.Е. Иррациональная форма продукта научного труда / А.Е. Патлатой // Бизнес Информ. – 2013. – №12. – С. 22–27
97. Патлатой А.Е. Научный труд и его место в обществе знаний / А.Е. Патлатой // Политэкономия: социальные приоритеты: материалы I междунар. политэкономического конгресса. – Т. 2.: Национальные экономики в глобальном мире: политическая экономия и экономическая политика. – Москва: Ленанд, 2013. – С. 494–497
98. Патлатой А.Е. Научный труд в современной экономике: институциональный аспект / А.Е. Патлатой // Экономика и управление в XXI веке: тенденции развития: материалы междунар. науч.-практ. конф., 24-25 мая 2013 г. – Череповец, филиал СПбГЭУ в г. Череповце, 2013. – С. 156–159
99. Патлатой А.Е. Проблемы инновационного развития Украины в послекризисный период / А. Е. Патлатой // «Проблемы конструкции и

развития форм самоорганизации человеческих сообществ». Сборник материалов IV-ой Международной научно-практической конференции (Киев, Лондон, 21-28 апреля 2011 года). – С. 190-193

100. Патлатой А.Е. Теоретико-экономические аспекты исследования научного труда / А.Е. Патлатой // Теория и практика в современной науке: материалы XXVI междунар. научно-практ. конф., 18-19 октября 2012 г. – Горловка: Пантюх Ю. Ф., 2012. – С. 1–3

101. Патлатой О.Є. Інституціональні форми державної підтримки наукової праці в рамках національної інноваційної системи / О.Є. Патлатой // Міжнародний науково-практичний журнал «Економіка та держава». –2015. – № 8. – С. 126–130

102. Патлатой О.Є. Наука та наукова праця в умовах циклічного розвитку ринкової економіки / О.Є. Патлатой // Науковий вісник ОНЕУ. –2013. – № 3 (182). – С. 5–15.

103. Патлатой О.Є. Наука як чинник економічного розвитку у світлі інноваційної теорії Й. А. Шумпетера / О.Є. Патлатой // Інноваційна теорія Йозефа Шумпетера: сучасне звучання економічних та управлінських ідей: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 28-29 листопада 2012 р. – Київ: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2012. – С. 65–67

104. Патлатой О.Є. Наукова праця в системі суспільного відтворення // О.Є. Патлатой / Формування ринкової економіки. Збірник наукових праць. – К.: 2014. – № 31. – С. 505-514

105. Патлатой О.Є. Форми наукової праці в корпоративних структурах сучасної економіки / О.Є. Патлатой // Ринкові, державні та корпоративні структури в умовах глобальних трансформацій: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., 25-27 вересня 2014 р. – Одеса: «Гельветика», 2014. – С. 78–81

106. Патлатой О.Є. Форми відчуження в сфері наукової праці та напрями їх подолання в сучасній економіці / О.Є. Патлатой // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія №18. Економіка і право: зб. наукових праць. – випуск 25. – К.: 2014. – С. 63-70

107. Пигу А. Экономическая теория благосостояния / А. Пигу / пер. с англ. – М.: Прогресс, 1985. – Т 1. – 512 с.

108. Пилипенко Ю.І. Технологічна система національної економіки та її регулювання: автореферат дисертації ... доктора економічних наук / Ю.І. Пилипенко. – Дніпропетровськ: ДНВЗ «Національний гірничий університет», 2011. – 41 с.
109. Покрытан А.К. Историческое и логическое в экономической теории социализма / А.К. Покрытан. – М.: Мысль, 1978. – 248 с.
110. Покрытан А.К. Экономическая структура социализма: функционирование и развитие / А.К. Покрытан. – М.: Экономика, 1985. – 263 с.
111. Полтерович В.М. Гипотеза об инновационной паузе и модернизация России / В.М. Полтерович // Вопросы экономики. – 2009. – №6. – С. 4-23
112. Поппер К.Р. Объективное знание. Эволюционный подход / К.Р. Поппер / Пер. с англ. Д.Г. Лахути. – М.: Эдиториал УРСС, 2002. – 384 с.
113. Пустовойт С.В. Стан інноваційної діяльності та тенденції розвитку технологічних парків в Україні / С.В. Пустовойт, В.С, Петрук, І.О. Совершенна // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2013, № 1 (21). – С. 86-93
114. Пястолов С.М. Общественное благо в наукоёмких отраслях / С.М. Пястолов // Экономика знаний. Институты и структуры: Сб. науч. тр. – М.: РАН. ИНИОН, 2013. – С. 10-20
115. Режабек Е.Я. Всеобщий труд в сфере науки / Е.Я. Режабек / Социальная природа познания, – М.: «Наука», 1979. – С. 55-71
116. Рубинштейн А.Я. К теории рынков «опекаемых благ» (научный доклад) / А.Я. Рубинштейн. — М.: Институт экономики РАН, 2008. – 63 с.
117. Рубинштейн А.Я. Экономика общественных предпочтений / А.Я. Рубинштейн. – . СПб.: Алетейя, 2008. – 560 с.
118. Симония Н.А. «Структурный кризис в США» / Н.А. Симония, А.В. Торкунов // Свободная мысль. – 2013. – №1. – С.65-80
119. Сорос Дж. Открытое общество. Реформируя глобальный капитализм / Дж. Сорос / пер. с англ. – М.: Некоммерческий фонд «Поддержки культуры, образования и новых информационных технологий», – 2001. — 458 с.
120. Стойчев О.О. Ціна інформаційного товару в умовах структурної трансформації економіки: дисертація ... кандидата економічних наук / О.О. Стойчев. – Одеса: ОДЕУ, 2009. – 174 с.

121. Тамбовцев В.Л. Институциональный анализ науки / В.Л. Тамбовцев, А.Н. Елисеев, Н.Н. Макарова. – М.: ТЕИС, 1997. – 141 с.
122. Ткаченко Б.И. Экономическая эффективность фундаментальных исследований (методологический аспект) / Б.И. Ткаченко. – Владивосток: Дальневосточное книжное издательство, 1984. – 149 с.
123. Товмасян С.С. Философские проблемы труда и техники / С.С. Товмасян. – М.: «Мысль», 1972. – 280 с.
124. УАІБ: Аналітичний огляд ринку управління активами у 2013 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart/195411.html
125. Уварова Л.И. Наука как производительная сила общества: История и современность / Л. И. Уварова. – Москва : Наука, 1982. – 168 с.
126. Уханова І. О. Розвиток та функціонування технопарків: світовий досвід та специфіка в Україні: монографія / І. О. Уханова. - Одеса: Атлант, 2012. – 131 с.
127. Фукуяма Ф. Великий разрыв / Ф. Фукуяма / пер. с англ. – М.: «АСТ», 2004. – С. 287
128. Хайек Ф.А. Дорога к рабству / Ф.А. Хайек / пер. с англ. – М.: Новое издательство, 2005. – 264 с.
129. Хайек Ф.А. Индивидуализм и экономический порядок / Ф.А. Хайек / пер. с англ. О.А. Дмитриевой под ред. Р.И. Капелюшникова. – Челябинск: Социум, 2011. – XXVIII + 394 с.
130. Хардт М. Множество: война и демократия в эпоху империи / М. Хардт, А. Негри / пер. с англ. под. ред. В.Л. Иноземцева. – М.: Культурная революция, 2006. – 559 с.
131. Чемберлин Э. Теория монополистической конкуренции. Реориентация теории стоимости / Э. Чемберлин / пер. с англ.- М.: Экономика, 1996. – 352 с.
132. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України / А. А. Чухно. - К. : Логос, 2003. - 631 с.
133. Шаститко А. Е. Новая институциональная экономическая теория: монография / А.Е. Шаститко. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Экономический факультет МГУ, ТЕИС, 2002. — 591 с.
134. Шумпетер Й.А. Капіталізм, соціалізм і демократія / Й.А. Шумпетер / пер. з англ. – К.: Основи, 1995. – 528 с.

135. Шумпетер Й.А. Теорія економічного розвитку: дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу/ Й.А. Шумпетер / Пер. з англ. В. Старка – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. – 242 с.
136. Экономика знаний: коллективная монография / Отв. ред. В.П. Колесов. – М.: Инфра-М, 2008. – 432 с.
137. Юданов А.Ю. Что такое инновационная фирма? / А.Ю. Юданов / Вопросы экономики. – №7. – 2012. – С. 30-46
138. Яковец Ю.В. Глобальные экономические трансформации XXI века / Ю.В. Яковец. – М.: Экономика, 2011. – 382 с.
139. Яковец Ю.В. Рента, антирента, квазирента в глобально-цивилизационном измерении / Ю.В. Яковец. – М.: Академкнига, 2003. – 240 с.
140. Castels M. Technopoles of the World: The making of Twenty-First-Century Industrial Complexes / M. Castels, P. Hall. London: Routledge. 1994. – 253 p.
141. Global Innovation Index – 2013 / ed. by S. Dutta, B. Lanvin. – Geneva: WIPO, 2013 – 417 p.
142. Global Innovation Index – 2014 / ed. by S. Dutta, B. Lanvin, S. Wunsch-Vincent. – Geneva: WIPO, 2014 – 429 p.
143. Global Innovation Index – 2015 / ed. by S. Dutta, B. Lanvin, S. Wunsch-Vincent. – Geneva: WIPO, 2015 – 453 p.
144. Day R.H. The technology evolving culture: character and consequence / U. Cantner, L. Nesta, J.-L. Gaffard. Schumpeterian Perspectives on Innovation, Competition and Growth. – Berlin, Heidelberg: Springer-Verlag, 2009. – PP. 25-34
145. Dodgson M. Technological collaboration / Elgar Companion to Neo-Schumpeterian Economics / ed. by H. Hanusch, A. Pyka. – Cheltenham, UK; Northampton, MA, USA: Edward Elgar, 2007. – PP. 193-200
146. Etzkowitz H. The Triple Helix. University-Industry-Government. Innovation in Action / H. Etzkowitz. – London: Routledge, 2008. – 176 p.
147. The 2014 EU Industrial R&D Investment Scoreboard / H. Hernández, A. Tübke, F. Hervás, A.Vezzani and oth. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2014. – 87 p.
148. Eurostat [Electronic resource]. – Access mode: ec.europa.eu/eurostat
149. Frascati Manual 2002. Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development. – OECD, 2002. – 256 p.

150. Hands, D.W. Karl Popper and Economic Methodology // A New Look: «Economics and Philosophy». – 1985. – vol. 1. – PP. 83–99
151. Hu M.C. National innovative capacity in East Asia / M.C. Hu, J.A. Mathews // Research Policy. – 2005. – Vol. 34. – PP. 1322-1349
152. Kealey T. The Economic Laws of Scientific Research / T. Kealey. – Palgrave Macmillan, 1997. – 382 p.
153. Landes W. The Economic Structure of Intellectual Property Law / W.M. Landes, R.A. Posner. – Harvard Univ. Press, 2003. – 442 p.
154. Lessig L. The future of ideas. The fate of the commons in a connected world / L. Lessig. – NY: Random House, 2001. – 354 p.
155. Lundvall B.Å. National innovation systems: from List to Freeman / B.Å. Lundvall / Elgar Companion to Neo-Schumpeterian Economics / ed. by H. Hanusch, A. Pyka. – Cheltenham, UK; Northampton, MA, USA: Edward Elgar, 2007. – PP. 872-881
156. Mathews J. A. The sixth technoeconomic paradigm / J.A. Mathews // [Electronic resource]. – Access mode: http://druid8.sit.aau.dk/acc_papers/c9qpxy6165ss8tnver1i6k2tk5v6.pdf
157. Mensch H. Stalemate in Technology: Innovations Overcome the Depression / H. Mensch. – Cambridge: Mass, 1979. – 241 p.
158. Mirowski Ph. Why There Is (as Yet) No Such Thing as an Economics of Knowledge // The Oxford Handbook of Philosophy of Economics/ Ed. by H. Kincaid and D. Ross. – NY: Oxford University Press, 2009. – PP. 99-156
159. OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2013. Innovation for Growth. – Paris: OECD publishing, 2013. – 279 p.
160. OECD Science and Technology Outlook 2014. – Paris: OECD Publishing, 2014. – 479 p.
161. OECD Stat Extracts [Electronic resource]. – Access mode: <http://stats.oecd.org/>
162. Oslo Manual. Guidelines for Collecting and Interpreting Innovations. Third edition. – OECD, 2005. – 164 p.
163. Patent Cooperation Treaty Yearly Review. The International Patent System / Economics & Statistics Series. – Geneva: WIPO, 2014. – 94 p.

164. Perez K. Technological Revolutions and Financial Capital: the Dynamics of Bubbles and Golden Ages / K. Perez. – Edward Elgar, 2002. – 224 p.
165. Slusarczuk M.G. The Future of the U.S. Semiconductor Industry / M. G. Slusarczuk, R. Van Atta // Issues in Science and Technology / [Electronic resource]. – Access mode: http://issues.org/28-3/van_atta/
166. Science & Engineering Indicators. Appendix Tables: NSB. – 2014. – 913 p.
167. Science & Technology. The Worldbank Data / [Electronic resource]. – Access mode: <http://data.worldbank.org/topic/science-and-technology>
168. Stiglitz J.E. Knowledge as a Global Public Good // Global Public Goods. International Cooperation in 21st Century / Ed. by I. Kaul, I. Crunberg, M.A. Stern. – UNDP, Oxford University Press, 1999. – PP. 308-325
169. Venture Capital Investments 2012 // National Venture Capital Association [Electronic resource]. – Access mode: http://www.nvca.org/index.php?option=com_content&view=article&id
170. Vers les sociétés du savoir / par M. Fauchié, J. Bindé, K. Matsuura. – Paris: Unesco, 2005. – 237 p.
171. Warwick K. Evaluation of Industrial Policy: Methodological Issues and Policy Lessons / K. Warwick, A. Nolan / *OECD Science, Technology and Industry Policy Papers*. – No. 16. – OECD Publishing, 2014 – 86 p.
172. Wible J.R. The Economics of Science. Methodology and epistemology as if economics really mattered / J.R. Wible. – NY: Routledge, 1998. – 271 p.
173. Xuedong Ding. Incentives for Innovation in China: Building an Innovative Economy / Xuedong Ding, Jun Li. – London, NY: Routledge, 2015. – 232 p.